

בהר חי"ז שיחה ב'

שמיטת קרקעות הוא חובת גברא ולא אפקעתא דמלכא, ע"ד שמיטת כספים שהאדם משמיט אך החוב נשאר, ולכן "המחזיר חוב בשביעית רוח חכמים נוחה הימנו". שמיטה היא מדת המלכות, ולכן יש בה ענין הביטול: לא יגוש, ודיבור: "יאמר לו משמט אני.

במצוות שביעית ישנה חקירה האם המצוה היא על האדם – הגברא - שהאדם ישבות. או שהמצוה היא על השדה – החפצא - "ושבתה הארץ".

ועוד חקירה: האם האדם צריך להפקיר שדהו, שזהו חובת גברא שלו, או שזהו אפקעתא דמלכא, שהשדה היא הפקר גם אם האדם גודר שדהו ונועל כרמו. והנפקא מינה: האם מותר לאכול פירות משדה שלא הופקרה על ידי בעליה.

ויש לומר ששמיטה היא חובת גברא שהאדם צריך להפקיר. והראיה מזה שהגמרא משהו שמיטת כספים לשמיטת קרקעות, "זוהי דבר השמיטה שמוט" – "בשתי שמיטות הכתוב מדבר", ובשמיטת כספים מודגש במשנה שהאדם משמיט. ד"המחזיר חוב בשביעית יאמר לו משמט אני", דמשמע שהאדם משמיט. ואינה אפקעתא דמלכא דהחוב נשאר, ורק שאסור ליגוש, ולכן "המחזיר חוב בשביעית רוח חכמים נוחה הימנו".

[וזוהי הביאור בהמשך המשנה שם (שביעית פרק י'): דמתחילה אומרת המשנה "המחזיר חוב בשביעית רוח חכמים נוחה הימנו", כי עשה הטוב בנוגע לכל ג' הפרטים דהמלוה, הלוח, והממון (דמפני שהחוב נשאר א"כ ה"ז טובה למלוה שהמלוה לא יקבל הזיק מההלואה, וטובה ללוה שהרי "בירא דשתית מיני" וא"כ צריך להחזיר, וטובה בנוגע להממון שהרי החוב נשאר). ואחר כך ממשיכה המשנה "הלוח מן הגר שנתגיירו בניו עמו לא יחזיר לבניו ואם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו". וזהו חידוש גדול יותר כי הטוב בנידון זה הוא רק בנוגע לב' פרטים דהלוה והכסף (מפני שהלוה לוח ע"מ להחזיר א"כ זהו טובה עבורו להחזיר, וטובה בנוגע להכסף שהרי השעבוד על הכסף לא בטל), משא"כ המלוה מת. "כל המטלטלין נקנין במשיכה וכל המקיים את דברו רוח חכמים נוחה הימנו", אף שהטוב הוא רק בנוגע לפרט אחד, מצד המטלטלין שעל ידי הדיבור נעשה קצת שייכות בין המטלטלין לקונה. אך לא למוכר וקונה - שהרי הקונה לא הפסיד שום דבר שהרי מקבל את כספו בחזרה - ולפני המשיכה אין שייכות ביניהם בתור מוכר וקונה].

בפנימיות העינים: בשמיטה ישנה דבר והיפוכו. מצד אחד ההדגשה היא בשלילה, "לא יגוש", אך השלילה צריכה לבוא בחיוב "יאמר לו משמט אני". והביאור: שמיטה ענינה מלכות, ענין הביטול, אך גם ענין הדיבור. ולכן ישנם בשמיטה ב' עינים אלו.